

13.8.2024

MML 167983/00 08/2024

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo.mmm@gov.fi

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 18.6.2024, VN/18171/2024

MAANMITTAUSLAITOKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA MMM:N ASETUKSEKSI MAANMITTAUSLAITOKSEN PALVELUPISTEISTÄ JA NIIDEN SIJAINNISTA ANNETUN MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEN (1088/2018) MUUTTAMISESTA

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntöön luonnoksesta MMM:n asetukseksi Maanmittauslaitoksen palvelupisteistä ja niiden sijainnista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1088/2018) muuttamisesta.

Maanmittauslaitos esittää asiassa seuraavaa.

Maa- ja metsätalousministeriön esityksessä Maanmittauslaitoksen 9 palvelupistettä lakkautettaisiin. Esityksessä lakkautettavaksi ehdotettavat palvelupisteet sijaitsevat seuraavissa kaupungeissa: Alajärvi, Huittinen, Ikaalinen, Kemijärvi, Nurmee, Närpiö, Saarijärvi, Salo ja Ylivieska. Ehdotuksessa Maanmittauslaitoksen palvelupisteet sijaitsisivat jatkossa seuraavilla paikkakunnilla: Helsinki, Hämeenlinna, Iisalmi, Ivalo, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kouvola, Kuopio, Kuusamo, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rovaniemi, Savonlinna, Seinäjoki, Tampere, Tornio, Turku ja Vaasa sekä Ahvenanmaan palvelupiste Maarianhaminassa. Yhteensä palvelupisteitä olisi vastedes 26 yksikköä.

Maanmittauslaitoksen palvelupisteverkko on muotoutunut pitkän ajan kuluessa perinteisen paikan päällä asiainnin aikakaudella ennen digitaalisten palvelujen käyttöönottoa. Nykyisen laajuinen palvelupisteverkko on ollut voimassa pieniä muutoksia lukuun ottamatta jo 1970-luvulta. Viime aikojen suurimassa muutoksessa Maanmittauslaitoksen organisaatiota uudistettiin 1.1.2014 siten, että siirryttiin valtakunnalliseen toimintamalliin ja luovuttiin alueellisista toimistoista ja niiden välisistä aluerajoista. Tämä tarkoittaa, että mm. tuotannossa tehtävät maastotyöt voidaan hoitaa miltä tahansa alueelta ja tarvittaessa minkä tahansa palvelupisteen työntekijä voi liikkua maantieteellisesti laajallakin alueella resurssitilanteen niin vaatiessa. Uudistuksessa pyrittiin myös lyhentämään maanmittaustoimitusten kestoajkoja ja tasoittamaan palvelutasoeroja. Lisäksi tavoitteena oli päästä laitokselle asetettuihin säästötavoitteisiin. Tuossa yhteydessä ei kuitenkaan muutettu palvelupisterakennetta.

13.8.2024

MML 167983/00 08/2024

Palvelupisteitä on tällä hetkellä 35 ja sen lisäksi Maanmittauslaitoksella on kolme toimipistettä: Espoon Otaniemessä ja Kirkkonummella olevat paikkatietokeskuksen tilat sekä Jyväskylässä olevat arkisto- ja palvelin/ICT-tilat. Vuoden 2016 selvityksessä palvelupisteiden määrästä ja sijainnista muutettiin 9 palvelupisteen asiakaspalvelu ennakkoajanvarauksella toimivaksi. Käytännössä näiden palvelupisteiden osalta käyntiasiointi siirtyi muihin palvelupisteisiin ja MML:n valtakunnallisiin palvelukanaviin. Viimeksi Maanmittauslaitos selvitti palvelupisteverkkonsa laajuutta ja tulevaisuuden järjestämismallivaihtoehtoja vuoden 2024 alkupuolella, jonka pohjalta jatkotyö käynnistyi ministeriön puolella.

Viime vuosien aikana Maanmittauslaitos on kehittänyt voimakkaasti sähköisiä asiointipalveluja ja edistänyt palvelujen digitalisaatiota. Tämä kehittäminen ei ole vaikuttanut negatiivisesti asiakastytyvyyteen, joka on ollut perinteisesti korkealla tasolla. Vuonna 2023 Maanmittauslaitoksen asiakkaiden kokonaistyytyväisyysluku oli 91 % ja asiakkailta on tullut palautetta hyvistä ja toimivista palveluista (vuonna 2023 toteutettu sidosryhmä- ja asiakaskysely). Palvelujen ohella palvelukanavia on kehitetty vastaamaan asiakastarpeita. Samalla on tavoiteltu tuottavuuden parantamista. Käyntiasiointi on vähentynyt vuosittain lukuun ottamatta vuonna 2023 alkanutta asunto-osakeyhtiöiden osakekirjoihin liittyvää asiointia, joka arvioidaan kohdistuvan tulevaisuudessa suurimpiin kaupunkeihin. Käyntiasioinnin merkitys asiointikanavana on pienentynyt mm. korona -epidemian aikana muuttuneiden toimintamallien vuoksi. Samalla myös työnteonmalli on muuttunut monipaikkaisuuden suuntaan sekä vähentänyt merkittävästi läsnäytöntekoa toimistotiloissa. MML on mukana valtiovarainministeriön asettamassa Valtion palvelu- ja toimitilaverkon uudistaminen 2020-luvulla -hankkeessa, joka osaltaan muokkaa kaikkien valtionhallinnon virastojen ja laitosten toimipisteiden/asiakaspalvelutilojen määrää ja sijaintia. Ministeriön esittämä palvelupisteasetuksen muutos on linjassa tämän hankkeen tavoitteiden kanssa.

Maanmittauslaitoksen talous on heikentynyt vuosien 2022 ja 2023 aikana, mikä on aiheutunut maksullisen toiminnan tulojen voimakkaasta laskusta sekä viime vuosien merkittävästä järjestelmäkehityspanostuksesta. Lisäksi MML:n toimintamenomomentille on kohdistunut useita suuria hallitusohjelmäsäästöjä vuodesta 2011 alkaen. Toimitilakustannukset olivat vuonna 2023 noin 9,6 miljoonan euron tasolla. Tulevaisuuden palvelupiste- ja toimitilaverkon tulee olla kustannustehokas ja siitä täytyy osaltaan hakea myös nykyisessä hallituksen hallitusohjelmassa tavoiteltuja säästöjä. Toimitiloista saataville kustannussäästöille Maanmittauslaitos on asettanut tavoitteeksi 2 miljoonan euron säästöt vuoden 2027 loppuun mennessä vuoden 2023 tasoon verrattuna. Tehdyt laskeumat osoittavat, että säästöt kohdistuisivat sekä pieniin että suuriin palvelupisteisiin tasapuolisesti. Palvelupisteverkon pienentäminen 26 palvelupisteeseen tukee toimitilojen säästötavoitetta noin 0,5 miljoonalla eurolla.

Maanmittauslaitoksen sisäisessä laskennassa ei huomioida tai vertailla tuottoja palvelupistekohtaisesti kunkin palvelupisteen ”nettotuloksen”

13.8.2024

MML 167983/00 08/2024

selvittämiseksi, koska palvelupisteiden rakenne ja niihin keskitetyt tehtävät vaihtelevat merkittävästi. Joissakin palvelupisteissä on paljon maksullista toimintaa (toimitustuotanto, kirjaamisasiat, tietopalvelu ym.) tekevää henkilöstöä ja vähän budjettirahoitteista toimintaa. Vastavuoroisesti on palvelupisteitä, joissa on enemmän hallintohenkilöstöä ja budjettirahoitteista toimintaa kuin maksullista toimintaa. Toimitusmäärät ja niistä saatavat tulot myös vaihtelevat alueittain. MML:n talouden näkökulmasta oleellista ja kustannusten kannalta yhteismitallista on tarkastella rahoituksen, kustannusten ja tuottojen kehittymistä laitostasoisesti, jonka perusteella mm. määräytyvät MML:n perimien maksujen suuruudet.

Palvelupisteiden kustannuksista on Maanmittauslaitoksessa arvioitu kirjanpidosta todennettavissa olevat kustannukset mm. vuokrat, toimitilapalvelujen ostot, turvallisuus ja kulunvalvonta sekä ICT-kustannukset. Nämä ovat selkeästi ja yksiselitteisesti laskettavissa ja siten arvioitavissa kunkin palvelupisteen kohdalla. Muut kustannusvaikutusarviot, kuten matkustuskustannusten kehittyminen, perustuvat puhtaasti kaavamaisiin arvioihin, joita ei ole voitu todentaa riittävän luotettavasti aikaisemmassa valmistelussa. Toimitus- tai maastomatkoille voi myös tulevaisuudessa lähteä joko suoraan kotoa tai palvelupisteen kautta. Jokainen toimitus- tai maastotyötä tekevä voi suunnitella omat työtehtävänsä optimoiden oman työaikansa käytön ja minimoiden matkustusajan. MML:ssa on käytössä lisäksi monipaikkaisen työnteonmalli, joka tarkoittaa, että työtä voidaan tehdä monipaikkaisesti esim. maastossa, asiakkaan luona, toisten viranomaisen (valtionhallinnon tai kuntien) tiloissa tai kotona. Hallinnollisella virkapaikalla ei ole tarvetta käydä maastokauden aikana tiheästi. Lähtökohtana on, ettei matkustaminen tai työajan käyttö muutu merkittävästi hallinnollisen virkapaikan muuttuessa. On myös mahdollista, että matkustaminen vähenee digitalisaation edistytessä ja sähköisten palvelujen kehittyessä.

Lakkautettaviksi ehdotettujen palvelupisteiden työt jatkuvat samoilla alueilla myös tulevaisuudessa. Maanmittauslaitos ei ole lopettamassa toimintaansa ja palvelujaan näillä alueilla.

Ehdotettu MML:n palvelupisteverkko on edelleen koko valtakunnan kattava 26 paikkakunnalla ja nykyinen henkilöstö voidaan sijoittaa näihin palvelupisteisiin kustannustehokkaasti. Palvelujen saatavuus sekä valtakunnallisesti että alueellisesti saadaan turvattua ehdotetussa mallissa.

Ehdotuksen taloudelliset vaikutukset, henkilöstövaikutukset sekä vaikutukset kielellisten oikeuksien toteutumiseen on arvioitu muistiossa oikain.

13.8.2024

MML 167983/00 08/2024

Pääjohtaja

Allekirjoitettu sähköisesti
Pasi Patrikainen

Maanmittausneuvos

Allekirjoitettu sähköisesti
Markku Markkula